

The Halachik Appreciation for Goals and Aspirations

דברים פרשת האזינו פרק לב

(מח) וַיְדַבֵּר יְקֻזְק אֶל מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר: (מט) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה הַר נְבוֹ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרֵחוֹ וּרְאֵה אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶחְזָה: (נ) וַיִּמַּת בְּהַר אֲשֶׁר אֵתָּה עֲלֵה שָׁמָּה וְהֶאֱסֹף אֶל עַמִּיךָ כְּאֲשֶׁר מֵת אַהֲרֹן אַחִיךָ בְּהַר הָהָר וַיֶּאֱסֹף אֶל עַמִּי: (נא) עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִי מְרִיבֵת קֹדֶשׁ מִדְּבַר צֶן עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (נב) כִּי מִנְגִּד תִּרְאֶה אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

רש"י שם

כי מנגד – מרחוק.

כי מנגד תראה וגומ' – כי אם לא תראינה עכשיו, לא תראינה עוד בחיך.

כי שמה לא תבא – וידעתי כי חביבה היא לך, על כן אני אומר לך: עלה וראה (דברים ל"ב:מ"ט).

אור החיים שם

ושמה לא תבוא אל הארץ וגו' – קשה אחר שאמר ושמה לא תבוא מה מקום לחזור ולומר אל הארץ וגו', ויתבאר על דרך אומרם ז"ל (דב"ר ב ט) שעתיד משה ליכנס לארץ עם האבות לעתיד לבא, ואמרו בזוהר (ח"ב קכ.) כי הוא יביא את ישראל אל הארץ בבא גאולתם, ולזה כשאמר ה' ושמה לא תבוא חש שיהיו הדברים נשמעים שמחליט לו ביאת הארץ לעולם ועד, לזה אמר "אל הארץ אשר אני נותן וגו'" פירוש עתה ולא אל אשר יתן לעתיד, ועיין מה שפירשתי בפסוק (לעיל ג' כ"ה) אעברה נא.

מסכת קידושין מ.

מחשבה טובה, מצרפה למעשה, שנאמר: {מלאכי ג':ט"ז} "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע, ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו." מאי ולחושבי שמו? אמר רב אסי: אפילו חשב אדם לעשות מצוה, ונאנס ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה; מחשבה רעה, אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, שנאמר: {תהלים ס"ו:י"ח} "און אם ראיתי בלבי, לא ישמע ה'." ואלא, מה אני מקיים: {ירמיהו ו':י"ט} "הנני מביא אל העם הזה רעה פרי מחשבותם?" מחשבה שעושה פרי, הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, מחשבה שאין בה פרי, אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה.

ואלא, הא דכתיב: {יחזקאל י"ד:ה'} למען תפוש את [בית] ישראל בלבם! אמר רב אחא בר יעקב: ההוא, בעבודה זרה הוא דכתיב, דאמר מר: חמורה עבודה זרה, שקל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה.

רמב"ם תשובה פרק ב

(ב) ומה היא התשובה, הוא שיעזוב החוטא חטאו, ויסירנו ממחשבתו, ויגמור בליבו שלא יעשה עוד, שנאמר "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו" (ישעיהו נ"ה:ז):

וכן יתנחם על שעבר, שנאמר "כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ירך" (ירמיהו ל"א:י"ח), ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, שנאמר "ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו, אשר בך ירוחם יתום" (הושע י"ד:ד). וצריך להתודות בשפתיו ולומר ענינות אלו שגמר בליבו:

(ג) כל המתודה בדברים ולא גמר בליבו לעזוב, הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו, שאין הטבילה מועלת עד שישליך השרץ, וכן הוא אומר "ומודה ועוזב ירוחם" (משלי כ"ח:י"ג). וצריך לפרוט את החטא, שנאמר "חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב" (שמות ל"ב:ל"א):

(ז) יום הכיפורים הוא זמן תשובה לכל, ליחיד ולרבים, והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבין הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכיפורים. ומצות וידוי יום הכיפורים, שיתחיל מערב היום קודם שיאכל, שמא ייחנק בסעודה קודם שיתודה, ואף על פי שהתודה קודם שאכל, חוזר ומתודה בלילי יום הכיפורים ערבית, וחוזר ומתודה בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה. והיכן מתודה, יחיד אחר תפילתו, ושליח ציבור באמצע תפילתו בברכה רביעית

Q: Where do we find a Halacha that demands us to strategize about a plan, lest we die sooner than expected?

A. Dafka, by Yom Kippur, the Halacha is forcing us to ponder the future. One cannot enter Yom Kippur without realizing that everything is on the line, and, by extension, the future must be on our minds.

שולחן ערוך אורח חיים תכ"ו:ב

אין מקדשין הלבנה קדם תשעה באב ולא קדם יום הכפורים (מהרי"ל). ובמוצאי יום הכפורים מקדשין אותה, דאז שורין בשמחה אבל לא במוצאי תשעה באב או שאר תענית (דברי עצמו).

משנה ברורה שם

(ט) קודם יוה"כ – דג"כ מאויימין מכח הדין ואין שרויין בשמחה ועין בבה"ל:

ביאור הלכה אורח חיים תכ"ו:ב

ולא קודם יוה"כ"פ – ודעת הלבוש דאדרבה יש לו לקיים המצוה בימים כאלו שתלויין ועומדין ופן זכות אחד יכריע הכף וכן נוטה דעת בית מאיר:

מעשה רב הלכות ראש חודש

קנט: קדוש לבנה אין מחמיצין המצוה עד שבעה אחר המולד או עד מוצאי שבת רק תיכף אחר שלשה ימים מהמולד מקדשין וכן מקדשין קודם ט"ב וקודם יוה"כ:

לבוש אורח חיים סימן תרב

אין מקדשין הלבנה אלא עד אחר יום כיפור, מפני שאנו תלויין בדין וקדושה צריך להיות מתוך שמחת הלב, כן הוא המנהג, ואני שמעתי בשם גדול אחד שאדרבה טוב שיקדשו אותה בתוך עשרת ימי תשובה, כדי שתבא מצוה זו ותוסיף על זכותינו הקודמות, ואולי תכריע היא את הכף לזכות ביום הדין, וסברא נכונה היא, כי זו היא משמחת הלבבות שתוסיף על זכותינו ותכריענו לזכות, וכדי לקיים המנהג אפשר לומר כיון שממתינין לכבודה כדי לקבלה בשמחת הלב, הוי ההמתנה ג"כ מצוה והיא היא המכרעת. נ"ל:

אליה זוטא סימן תרב

(ד) כתב בסוף ספר אור חדש סיפר לו החסידי מהר"ם מייזלש מעשה באחד שפגע בו עכו"ם בלילה ורצה עכו"ם להרגו, וביקש ממנו שיניחנו לעשות מצוה אחת קודם מותו ואח"כ יעשה אתו מה שלבו חפץ, והלבנה היתה בחידושה וקידושה בפניו בכוונה גדולה, ונעשה לו נס כשדלג וקפץ ג' פעמים כמנהג ונשאו הרוח וניצול ממנו. גם שמעתי ממנו שמי שיקדש הלבנה מיום שיקדש שוב לא ידאוג שימות באותו חודש מאותו יום ואילך ע"כ. הבאתי זה כאן ללמוד ממנה קצת ראייה ללבוש דיותר מסתברא לקדש קודם יו"כ, משום דנאמר כשם שלא ידאוג שימות באותו החודש כן לא יגזור עליו מיתה באותו חודש, מיהו גם בזה י"ל כיון שממתינין לכבודה וכו' מגינה תיכף:

שולחן ערוך אורח חיים תרכ"ד:ה

והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום כפור בעשיית הסכה, כדי לצאת ממצוה אל מצוה (מהרי"ל ומנהגים ונהג"מ פ"ב דברכות מהרי"ו).

שולחן ערוך אורח חיים תרכ"ה:א

למצוה לתקן הסכה מיד לאחר יום כפור, דמצוה הבאה לידו אל יחמיצנה (מהרי"ל).

שערי תשובה אורח חיים תרכ"ה

(א) בהגה ומצוה כו' ובא"ר משמע שאין לתקן הסוכה מכל וכל קודם יוה"כ, ומפרש עפ"י המדרש למה אנו עושין סוכות אחר יוה"כ שמא יצא דינינו לגלות כו' ע"ש. והוא סמך בעלמא דודאי מה שהסוכה היא דוגמת גלות אינו רק מחמת הישיבה אבל לא העשייה, וא"כ אדרבא היה טוב להקדים מטעם שכ' שמצוה זו שעשה הסוכה תצטרף להכריע לכף זכות כמ"ש הלבוש לענין קידוש הלבנה. וע' בבר"י כ' שהמדקדקים עושים הדפנות ועצי הסכך קודם יוה"כ ובמוצאי יוה"כ מניחי' הסכך אם לא כולו מקצתו ע"ש.

מטה אפרים תרג:ה

במקום שמצוי שם מוכרי אתרוגים נוהגין אנשי מעשה להיות זריזין מקדימין לקנות להם אתרוגים יפים ומהודרים, וכן להכין להם לולבין והדסים לצורך מצות החג, וכל איש לפי הונו ועשרו יכבד ה' ממה שחננו וזכות מחשבת המצוה היקרה הזאת שהוא מצרפת למעשה תכריע אותו לכף זכות ביום הדין הקדוש לזכות לו החתימה אם לא שיודע בבירור שאחר יוה"כ ימצא לקנות מינים הללו יפים ומהודרים ביתר שאת.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת אמור פרשה ל אות ז

ומיום הכפורים עד החג כל ישראל עסוקין במצות זה עוסק בסוכתו וזה בלולבו וביום טוב הראשון של חג כל ישראל עומדין לפני הקדוש ברוך הוא ולולביהן ואתרוגיהן לשמו של הקדוש ברוך הוא ואומר להם מה דאזל אזל מן הכא נחיל חושבנא לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון, אמר רב אחא כי עמך הסליחה מר"ה הסליחה ממתנת אצלך כל כך למה למען תורא בשביל ליתן אימתך על בריותך.

כף החיים אורח חיים תרכ"ד:ה'

אם קשה עליו להתחיל בעשיית סוכה במוצאי יוה"כ מחמת התענית והתפילות או מפני שאינו מורגל לעסוק בעשיית סוכה בעצמו מאיזו סיבה לפחות ידבר מענייני סוכה עם בני ביתו.

ערוך השולחן אורח חיים תרכ"ד:ז

והמדקדקים מתחילין מיד לעשות הכנת הסוכה במוצאי יום הכיפורים, כדי להתחיל במצוה מיד, ויקויים בנו "ילכו מחיל אל חיל". ומי שאין לו מה לעשות – ילמוד קצת ממסכת סוכה או מדיני סוכה, ולמחרת ביום הכיפורים יתחיל לעשות הסוכה מיד.

שולחן ערוך אורח חיים תרמ"ה:ג

הגה: ניש מפרשים לומר דאם נחלק העלה העליון האמצעי שעל השדכה עד השדכה, מקרי נחלקה התימת ופסול; והכי נוהגין (ת"ה סי' צ"ו). מיהו לכתחלה, מצוה מן המבחר, נוהגין לטל לולב שלא נחלק העלה העליון כלל כי יש מחמירין אפלו בנחלק קצת; ואם אותו העלה אינו כפול מתחלת ברייתו, פסול (כל ב). {

משנה ברורה שם

(יט) כי יש מחמירין וכו' – וטעמם דע"י הנענועים רגיל להיות בסופו סדוק כולו ועיין בט"ז דלדעתו אין להחמיר בזה רק אם נחלק כשיעור טפח ובח"א כתב דלדעה זו יש להחמיר אפילו במשהו

שולחן ערוך אורח חיים תרמח:כא

הירק שדומה לעשבי השדה, פסול, אלא אם כן חוזר למראה אתרוג קשמשהין אותו.

משנה ברורה שם ס"קסה

אלא א"כ חוזר וכו' – ר"ל היכא דידיעין טבע האתרוגים שבאותו מקום שדרכן לחזור אח"כ למראה אתרוג לאחר ששהו בכלי זמן מרובה אז אפילו בעודו ירוק כשר דכיון שחוזר למראהו ע"כ נגמר פריו. ומ"מ הסכימו האחרונים דאין לסמוך ע"ז למעשה ואין לקנות אתרוגים אח"כ התחיל במקצת לשוב למראה אתרוג דשמא יהיה נשאר ירוק.

These Halachos of Sukkos discuss the relationship between the present and the future. The lulav may split more in the future. That affects the present. The esrog will turn yellow in the future. That affects the present.

The minhag to recite kiddush levana after Yom Kippur requires us to look at the moon which waxes and wanes. The moon will be changing in the future, and we must learn a lesson from the moon. Our present state can never remain the same. We must always be yearning and longing for a better future.